

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

HREPENENJE PO
SPREMEMBI

FILOZOFSKI POGLED
NA BOGA

OČARLJIVOST
BIOLUMINESCENCE

OLJKA

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

Ali veš

KDO SI? ZAKAJ SI? KAM GREŠ?

**PREDAVANJE
OB UNESCOVEM
SVETOVNEM
DNEVU
FILOZOFIJE**

www.akropola.org

NA
NOVA AKROPOLA

**16. 11. 2017, OB 18h
LJUBLJANA * MARIBOR**

**VSTOP
PROST**

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

NOVEMBER 2017 | ŠT. 29

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

02/620 32 40

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

• ČLANEK: HREPENENJE PO SPREMEMBI	5
• MALA ŠOLA FILOZOFIJE: FILOZOFSKI POGLED NA BOGA	8
• ZANIMIVOST: OČARLJIVOST BIOLUMINISVENCE	11
• SIMBOLIZEM RASTLIN: OLJKA	14
• ZNANI POJMI: ARIADNINA NIT	17

B E S E D A
U R E D N I K A

FILOZOFIJA KOT NAČIN ŽIVLJENJA

Vsak leto tretji četrtek v mesecu novembru obeležujemo Svetovni dan filozofije, ki ga je uvedel UNESCO, v prepričanju, da lahko filozofija poda rešitve na svetovne težave in tako doprinese k izboljšanju družbe. S propagiranjem filozofije želi spodbuditi mlade, da izkoristijo filozofsko zapuščino in svoje vsakodnevno življenje podkrepijo z novimi idejami.

In res, kljub stereotipnim predstavam o nepraktičnosti, je filozofija lahko zelo življenjska, in nam vsem zelo blizu.

Mislim, da ni zdravega človeka, ki si kdaj ne bi postavil "norih" vprašanj, kot so: ali ima moje življenje smisel, ali obstaja nek cilj ali stanje, ki ga je treba doseči? Kaj je smrt in predvsem kaj je življenje? ...

V sebi morda čutimo, da se za tančico naše nevednost vendarle nekaj skriva, nekaj velikega, a tako zelo neoprijemljivega ... A nato zamahnemo z roko ter si "trezno" rečemo: "Pa saj tega ne moremo vedeti, kaj bi se mučili."

Prvotnemu trenutku navdiha tako sledi "streznitev" in spet se vrnemo k svojim vsakodnevnim opravilom, mali filozof v nas pa ponovno zaspi ...

Da vsega ne vemo, je jasno. Prav tako je jasno, da smo v poznavanju življenja in sebe še nevedni otroci. Vendar to še ne pomeni, da nismo in da nikoli ne bomo sposobni odkriti višje perspektive življenja. Če se ne bomo niti potrudili, če je ne bomo raziskali, potem bo zagotovo pri tem tudi ostalo. Vendar ne ker ne bi bili sposobni, temveč ker si nismo upali slediti klicu svoje duše – zavedeni od vseh dražljajev in "nujnosti" v vnemi za udobnejše življenje.

Nevednost je neke vrste lenoba. Lažje je namreč zanikati vsa transcendentalna vprašanja kot jim priti do dna. Lažje je reči: "Ničesar ni," ali: "Vse je le golo naključje," kot poiskati pravilne odgovore. Lažje je ne uporabljati uma in to – svoji lenobi v opravičilo – celo poimenovati "zdrava pamet".

Prijatelja, zagovornika praktičnega razuma, pa bi pri tem vprašal: "Ti, ki zatrjuješ obratno, koliko si sam iskal? Koliko si raziskal znanost, psihologijo, religijo? Kako

dobro poznaš gibala? Koliko preverjenih izkušenj naše bogate zgodovine si osvojil? Ali imaš jasna stališča, ki bodo zdržala vse nevihte časa?"

In če bi za trenutek obmolnil, bi zanj upal, da se je iskreno zamislil in sebe ponovno vprašal, na čem njegova prepričanja temeljijo.

Moje skromne dosedanje poznavanje ljudi mi je namreč pokazalo, da imajo tisti, ki jih imam osebno za modre, široko znanje, ki sega praktično na vsa življenjska področja. To pa ne zato, ker bi vsako stvar posebej površinsko preučili – kar je tudi Sizifovo delo – temveč zato, ker so pridobili globok uvid v ozadje, v zakone življenja – v nekaj načel, ki se izražajo povsod.

Pri bolj materialistično in nefilozofsko usmerjenih ljudeh pa te širine in stabilnosti nisem našel. Našel pa sem več dvomov, negotovosti, strahu, nemira, nihanja ...

Slednjih ne obsojam in kot ljudje niso nič dlje od mojega srca. Vendar lahko le prve vzamem za zgled. Ti mi brez besed tudi sporočajo, da je filozofija na klasičen način življenjska, da

daje jasnost, da omogoča razvoj stabilne psihe, da pomaga pri uskladitvi in gradnji medsebojnih odnosov, da nam pomaga najti lastno mesto v družbi, na katerem smo lahko kreativni ... Skratka, da nam pomaga postati močnejši in srečnejši, da nam da vizijo.

Kdo si ne želi doseči tega? In zakaj tega ne bi tudi dejansko dosegli?

Verjamem v še nekaj. Verjamem v voljo človeka. Tisoče primerov je pokazalo, da je človek v svojem bistvu bojevit in neverjetno vztrajen, da zmore delati čudeže, če se za nekaj zares odloči in predvsem če v tem vidi smisel.

Zato vsem, ki ste kadarkoli, pa tudi če le na tihem v sebi začutili, da bi v vašem življenju lahko obstajalo nekaj velikega – predlagam, da to raziščete in uresničite. Predlagam vam filozofijo kot način življenja. 🕊

Andrej Praček
Urednik

H R E P E N E N J E P O S P R E M E M B I

YARON BARZILAY

Danes je na svetu veliko tistih, ki hrepenijo po spremembi. Želijo si, da bi se svet spremenil, da bi se lahko spopadli z današnjimi perečimi težavami; da bi bili sposobni ne le zaznati težave, temveč tudi najti ustrezne rešitve, predvsem pa jih uresničiti.

Res ni potrebno veliko truda, da naštejemo glavne težave, s katerimi se spopada svet danes, in tiste, s katerimi se bomo morda spopadali zelo kmalu. Morda obstajajo celo večje težave, ki še niso toliko vidne, a so vzrok tega, kar vidimo. Med njimi naj omenimo na primer neznanje in materializem.

Zdi se, da tudi globalne organizacije, kot so Združeni narodi z raznimi posebnimi odbori, včasih služijo drugačnim ciljem od teh, za katere so bili prvotno ustanovljene, ali pa preprosto ne morejo doseči soglasja glede potrebnega neposrednega delovanja. Težave, kot so pomanjkanje vodnih virov, globalno segrevanje, širjenje uničujočega orožja in revščine, če naštejemo samo nekatere, ostajajo brez vsakršnega odgovora. Z lastnimi rokami uničujemo

svet, medtem ko se zdi, da tisti, ki imajo moč, pogosto cinično zanikajo te stvari.

Seveda obstajajo številni posamezniki in organizacije, ki opravljajo čudovito posvečeno delo v boju proti tovrstnim težavam. Vendar se pogosto zdi, da njihovi napori ne zadostujejo za izkoreninjenje teh težav, saj te ostajajo enake in včasih dobijo celo še večje razsežnosti.

Ne moremo se prepustiti obupu, saj preprosto nimamo privilegija, da bi si to lahko privoščili. Niti ne bi bilo preveč filozofsko, če bi izgubili vero in upanje v človeško sposobnost za rast in premagovanje izzivov. Na ljubezni do modrosti temelji vedno dostopna možnost za premik naprej in navzgor. Upanje vedno ostaja v Pandorini skrinjici, vedno na dosegu naše roke. Toda golo upanje še ne bo rešilo sveta, če se človeštvo ne premakne in se ne želi spremeniti.

**NE BI BILO PREVEČ FILOZOFSKO, ČE BI IZGUBILI VERO IN UPANJE
V ČLOVEŠKO SPOSOBNOST ZA RAST IN PREMAGOVANJE IZZIVOV.**

Verjetno poskus spreminjanja sveta z ustvarjanjem novih okvirov, novih globalnih organizacij, ki lahko sklepajo sporazume in delujejo v pravilni smeri, ne zadostuje. To seveda je potrebno, brez dvoma. Toda ali to zadostuje? Ali lahko res spremenimo svet na bolje z zanašanjem na nove sporazume, ki bodo podpisani in se bodo izvajali, medtem ko človek, ki je sam vzrok največ svetovnih težav, ostaja isti? Ali res lahko sklenemo sporazum, da bomo delovali kot eden, in dejansko izvajali celo najosnovnejše potrebne korake? Je mogoče v današnjem globalnem svetu pravo rešitev uporabiti le v nekatereh delih sveta, medtem ko se ji preostali deli upirajo?

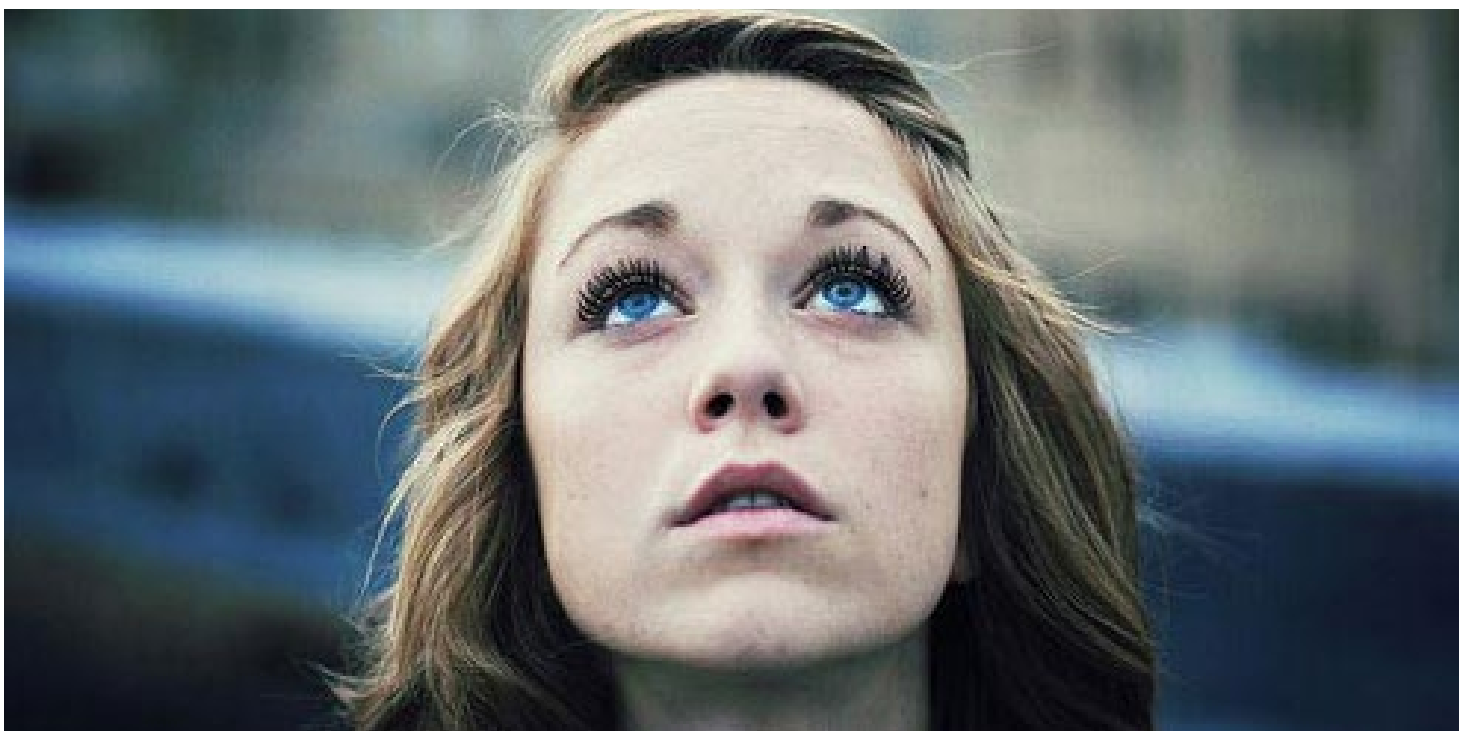
Ali naj čakamo, dokler ne napoči resnična nesreča, katastrofa na takšni ravni, da ne bomo imeli druge izbire kot delovati? Morda pa bi se morali naposled združiti v spopadu proti zlonamernim vesoljcem, kot to pogosto prikazujejo hollywoodski režiserji. No, takšna rešitev bi bila posledica velike bolečine, ki bi jo utrpeli, in ne naše inteligence, naše sposobnosti predvidevanja in vodenja. Toda nujnost delovanja je pereča in realna.

PRECEJ JASNO JE, DA JE PRECEJ RESNICE V GANDHIJEVIH BESEDAH, KO PRAVI, NAJ BOMO MI SAMI TISTA SPREMEMBA, KI SI JO ŽELIMO.

Precej jasno je, da je precej resnice v Gandhijevih besedah, ko pravi, naj bomo mi sami tista sprememba, ki si jo želimo. Ne moremo zahtevati, da se spremeni svet, ne da bi mi sami postali sprememba, ki si jo želimo. Namesto da se osredotočimo izključno na zunanje globalne rešitve, moramo usmeriti pozornost tudi na svojo lastno sposobnost spremembe in ji morda dati celo večjo pomembnost – kaj nam namreč koristi, če vzpostavimo popoln sistem, če človek, ki je del tega sistema, ostaja isti?

Odveč je poudarjati, da s tem ko pravimo "biti sprememba", mislimo na spremembo na bolje ... Seveda, če si želimo spremeniti svet, si ga, razen če nismo fanatiki, želimo spremeniti na bolje. Vendar je vseeno pomembno to pojasniti, kajti če je sprememba narejena zaradi spremembe same, lahko zapademo v veliko slabši položaj. Najti moramo smer, ki vodi navzgor in naprej, in prek nas vpliva na svet okoli nas. Po besedah prof. Jorgeja Ángela Livrage, ustanovitelja Nove Akropole si želimo ustvariti nov in boljši svet, ki ga bodo ustvarili novi in boljši ljudje.

Si lahko predstavljamo boljše sebe? Vendar ne boljše od zunaj, z nekaj dodatnimi orodji, tehnologijo in strožimi zakoni. Temveč boljše od znotraj, z novimi

vrlinami in sposobnostmi, višjo zavestjo, bližje arhetipom pravice, resnice, lepote in dobrote, kot so dejali Platon in številni drugi spoštovanja vredni filozofi. Smo si sposobni predstavljati sebe z vrlinami, ki jih moramo še prebuditi? Ali imamo vero v same sebe, v našo skupno usodo kot človeštvo? Ali je to, kakor vidimo sebe danes, vse, kar smo sposobni biti? Ne imeti, temveč biti ...

Si ne moremo predstavljati boljših sebe? Če si lahko, že slutimo, kaj naj bi nekoč postali in tako smo s tem že povezani. Naša naloga je potem, da se temu približujemo, da vsak dan delujemo v smeri tistega, za kar že vemo, da je nekje globoko v nas, in povabimo vsakogar, ki želi prisluhniti, vsakogar, ki prav tako čuti to hrepenenje po spremembi sebe in spremembi v svetu.

ČE SI LAHKO PREDSTAVLJAMO BOLJŠE SEBE, SMO S TEM ŽE POVEZANI. NAŠA NALOGA JE LE, DA SE TEMU PRIBLIŽUJEMO.

To ni hitra rešitev, če takšna rešitev sploh obstaja, niti ni enostavna. Vendar je zanesljiva rešitev – morda edina zanesljiva pot, ki jo lahko uberemo. Zdi se, da kjer koli je človek, je kompleksnost in dejansko nič ni tako enostavno. Toda vedno je razlog za upanje, kajti človek je po svojem bistvu,

kot pojasnjujejo vse starodavne tradicije, veliko več od mesa in kosti, ki jih pogoltne praznina; človek, pravijo, je tudi duhovno bitje, prehodna faza na poti do nepredstavljeni veličini, most med nebom in zemljo, duhom in materijo.

Prispevek filozofije kot načina življenja k temu je lahko velik in dragocen. Taka filozofija nas približa večnim arhetipom življenja in nas tako naredi bolj žive. Pomaga nam, da po svojih zmožnostih dojamemo, da ima življenje smer in namen, da se giblje in razvija. Lahko to imenujemo Darma, nekdo drugi bo temu rekel usoda, smisel ali pot. Filozofija nam kaže pot, ki jo moramo ubrati, spremembo, ki si jo želimo. Pomaga nam odkriti, da s seboj v skrinjici vedno

nosimo upanje, ki je veliko pomembnejše od vseh vrst zla, ki jih morda prav tako nosimo s seboj. To je svetloba, ki prežene vse sence. Na nas je, da smo to upanje za svet. Biti filozof pomeni biti idealist, človek vrline.

Nekateri bodo morda oporekali, da je filozofija nepraktična. Drugi pravijo, da je to edina praktična rešitev. Nedvomno pa je velika avantura – tista, ki stoji pred zastavo spremembe – naše spremembe v nove in boljše ljudi ... Nagovarja nas k temu, da za spremembo usmerimo pogled navzgor, saj globoka sprememba vedno prihaja od zgoraj. 🕊

FILOZOFSKI POGLED NA B O G A

STJEPAN PALAJSA
PRESEDNIK NOVE AKROPOLE V SLOVENIJI

V zahodni mentalni sliki sveta in obstoja prevladujeta dva temeljna pogleda. Prvi izhaja iz monoteističnih religij, ki vladajo zahodnemu svetu ali pa ga obdajajo. Drugi, relativno mlad pa izhaja iz pozitivističnih učenj, ki prevladujejo v današnjih izobraževalnih in znanstvenih sistemih in strukturah. Ker ne poznamo drugih pogledov, se nam sama po sebi vsiljuje misel, da moramo izbrati le med tema dvema možnostma.

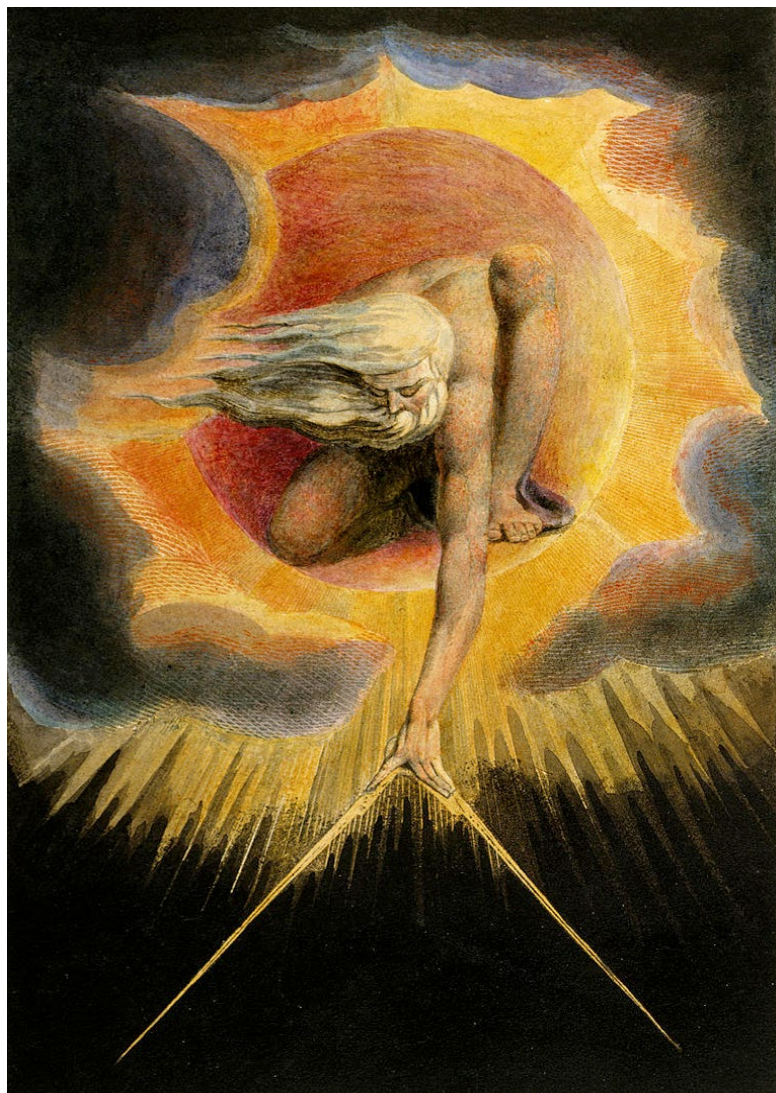
Druge velike religije, kot so budizem, hinduizem, konfucijanizem, taoizem in šintoizem, gledajo na to vprašanje nekoliko drugače, pri tem pa hkrati vsaka na svoj način. Zato bi se moral vsakdo, ki ga zanima vprašanje Boga, duše, smisla življenja in smrti, seznaniti tudi s temi učenji, ker v njih lahko najdemo marsikateri odgovor.

Tudi iz tistih religij, ki jih danes več ni in so obstajale veliko pred pozitivizmom ali monoteističnimi religijami, bi se lahko veliko naučili. Toda na večino med njimi gledamo danes z omalovaževanjem in teh starodavnih učenj ne jemljemo resno.

Vse različne religije ali vsaj te, ki so pustile večjo sled, bi morali preučiti z enako resnostjo, da bi si lahko ustvarili nekoliko celovitejšo sliko božanskega.

**"NEPREDSTAVLJIV IN NEIZREKLJIV,"
PRAVIJO UPANIŠADE.**

Toda v tem članku ne bi želeli pripisovati večje teže religijskim verovanjem, ki temeljijo na brezpogojnem sprejemanju utrjenih resnic, niti pozitivistično-materialističnim učenjem, ki temeljijo le na posameznih modelih resničnosti, temveč bi želeli izpostaviti filozofska učenja, ki zahtevajo logične spoznavne procese oz. odkrivanje "resnice" in ne le njenega slepega sprejemanja.

Veliki filozofi in modreci so bili vedno vizionarji. To pomeni, da so bili sposobni daleč preseči postavljene meje. In prav ti so utrjevali nove poti, nove smeri znanstvenega in duhovnega razvoja človeka. Pri tem se niso ozirali na uradna stališča in na pravila tistih, ki niso imeli svojih vizij, temveč so le premlevali stare in sprejete modele.

Poglejmo si povzetek nekaterih najbolj filozofskih in mističnih pogledov na Boga in njegove izraze.

NEZNANO BOŽANSTVO

Starodavni filozofi so se vedno izogibali govoriti o pravzroku vsega. Niso ga zanikali, temveč so govorili, da ga človeška zavest ne more doseči. To je vseprisoten, večni, brezmejen in neizmerljiv princip, ki je zunaj dosega naših misli in zmožnosti našega dojetja. "Nepredstavljen in neizrekljiv," pravijo Upanišade. Ta neskončni in večni vzrok je izvor "vsega, kar je bilo, kar je, in kar kadar koli bo."

Naša, omejena spoznavna zmožnost lahko dojame le njegove oddaljene manifestacije, katerih le blede odraz je naša vidna narava. Zato so veliki modreci zavzeto raziskovali naravo in njene zakone. Spomnimo se samo predsokratikov, filozofov narave, za katere je bilo delovanje narave jasen dokaz nujnosti obstoja enega absolutnega božanskega principa.

Večina filozofov in modrecev, tako na vzhodu kakor tudi na zahodu, nikoli ni zavračala Boga v naravi niti Božanstva kot absolutnega in za nas abstraktnega Bitja. Ti le niso hoteli sprejeti katerega koli od bogov monoteističnih religij, bogov, ki so jih ustvarili ljudje po svoji podobi in predstavi, ali kot bi to povedala Helena P. Blavatsky – kot bogokletne in žalostne karikature večnega Nespoznavnega.

**TO JE VSEPRISOTEN, VEČEN, BREZMEJEN
IN NEIZMERLJIV PRINCIP.**

Tudi politeistične religije niso nikoli zanikale absolutnega Vzroka, toda o njem niso veliko govorile. Edino, o čemer je bilo mogoče govoriti, in še to le na simboličen način, so bili "bogovi", ki so bili v naravni hijerarhiji zelo daleč od svojega Vzroka. Primerjati te bogove s tem prvotnim Vzrokom je veljalo za bogoskrunsko. Egipčanski teksti govorijo, da tudi če bi združili vse bogove, vsa bitja, vse kar obstaja, se še vedno ne bi niti za korak približali temu večnemu Vzroku.

DUH IN MATERIJA

Ta Absolut "ima" svoja dva obraza ali aspekta: duha in materijo. Duha kot večno in nevidno gibalno vsega in vir zavesti ter materijo kot medij, prek katerega se duh izraža, da bi se pridobila zavest. Duh in materija nista ločena eden od drugega, saj le skupaj dajeta celoto. Iz duha izhajajo volja po obstoju in neprestani impulzi življenja, ki se prenašajo v materijo. Materija se neprestano spreminja in razen spremembe nič v njej ni večnega. Podrejena je periodičnim spremembam, nastajanju in razkrajanju oz. ciklusom življenja in smrti. Duh je božanski Um, velika kozmična Inteligenca, ki oživlja materijo, jo razsvetljuje in ji daje obliko, harmonijo ter "načrt" razvoja. Če bi obstajal le duh brez materije, se sam po sebi ne bi imel na ničemer odraziti, nobenih sprememb ne bi

bilo in vse bi bilo le eno nepretrgano bivanje. Tako se bitja ne bi mogla diferencirati iz celote in obstoj ne bi bil mogoč.

Vsako bitje, ki obstaja, torej sestavlja duhovni in materialni princip. Duh daje zavest vsem bitjem, materija pa je polje, na katerem se ta zavest odraža in ki tako omogoča samospoznanje oz. zavedanje samega sebe. Kozmični Um se brez materije ne bi mogel izraziti kot individualna zavest, saj je le prek materialnega nosilca mogoča zavest v smislu: "Jaz sem Jaz."

Po drugi strani bi kozmična materija brez duha oz. kozmičnega Uma ostala le prazna abstrakcija brez kakršne koli oblike. Iz nje ne bi mogla nastati nobena individualna zavest. Zato vse, kar obstaja, temelji na dvojnosti ter odnosih med duhom in materijo.

Nikoli ne smemo pozabiti, da sta ta nasprotna elementa le dva aspekta enega in edinega Vzroka. ☯

Prispevek se nadaljuje v naslednji številki.

**DUH IN MATERIJA STA LE DVA ASPEKTA
ENEGA IN ISTEGA VZROKA.**

O ČARLJIVOST BIOLUMINISCENCE

Bioluminiscenca je eden tistih naravnih pojavov, ki nas, kadar smo mu priča, zares prevzame in v nas pogosto porodi vprašanje, kaj se dogaja. Beseda bioluminiscenca je sestavljena iz grške besede *bios*, ki pomeni življenje, in grške besede *lumen*, ki pomeni svetlobo. Bioluminiscenca torej pomeni sposobnost nekaterih živih bitij, da oddajajo svetlobo.

Bioluminiscentna bitja najdemo v kraljestvih živali, rastlin, gliv in mikroorganizmov, opazimo jih lahko na kopnem, na primer kresničke, vendar pa največje zanimanje pri ljudeh zbujajo ravno morska bioluminiscentna bitja.

Pojav bioluminiscence v morjih in oceanih lahko opazujemo s površja le ponoči ali v takšnih globinah oceanov, do katerih sončna svetloba več ne seže.

Včasih lahko vidimo električne modro obarvane valove na gladini morja, ki ustvarjajo lesketajoče se svetlobne preproge, vidne vse do obzorja. Vsi, ki so jih lahko kadarkoli opazovali, so jo opisali kot nekaj nadnaravnega, čudežnega, kot nekaj, kar nas prevzame.

Celo številni satelitski posnetki pričajo o t. i. "mlečnih morjih", ki naj bi bili posledica bioluminiscence.

"ŽIVA SVETLOBA"

Bioluminescentna živa bitja proizvajajo t. i. živo svetlobo iz več možnih razlogov, v največji meri pa ob parjenju, prehranjevanju, samoobrambi in komunikaciji.

O čisti bioluminiscenci govorimo, kadar organizmi sami ali v sožitju z drugimi organizmi proizvajajo svetlobo s kemično reakcijo.

Svetloba, ki je posledica tega pojava, ima predvsem spektre modrih in zelenih odtenkov. Razlog je v valovni dolžini te svetlobe, ki najhitreje potuje skozi gosto morsko vodo. Redkejši je pojav svetlobe v odtenkih rdeče in infrardeče svetlobe.

KAJ V RESNICI ZASVETI?

Bioluminiscenca kot sposobnost organizma, da ustvarja svetlobo, je vedno posledica enake kemične reakcije. Pri tej reakciji substrat luciferin reagira s kisikom ob pomoči katalizatorja, encima luciferaze, pri čemer se sprosti foton. Naše oči sproščene fotone zaznajo kot svetlobne utrinke in goreče lučke. Do reakcije lahko pride že zaradi samega gibanja, kot je to pri ribah, rakcih, hobotnicah, morskih kumarah, ali pa kot posledica vibracij od zunaj, ki jo ustvarja valovanje morja, plavanje drugih organizmov in plutje ladij.

PLANKTON PREOBRAZI MORJE V ZVEZDNO NEBO

Ko se zvečeri, ta mala bitjeca pričarajo pravo pašo za oči. Morje postane svetlikajoče kot zvezdno nebo. Ker je plankton bioluminiscenten, oddaja svetlobo ob vsaki zunanji vibraciji. Takšne zunanje vibracije ustvarjajo na primer ladje, plavalci, potapljači, mimo plavajoči morski organizmi ali valovi. Tako je že valovanje morja zadosti, da smo priča neskončnim lesketajočim fluorescenčno-modrim preprogam. Plankton tako ob stiku z zunanjimi vibracijami prevzame obliko tistega, kar je priplavalo mimo njih in povzročilo tresljaje. Ker nekatera od teh malih bitjec morski valovi naplavijo na obale, je že sprehod po obali lahko navdihujoč, saj sprehajalec za seboj pušča sledi svetlečih se stopinj.

"OGNJENE RASTLINE"

Dinoflagelati predstavljajo 90 odstotkov tkiva v sestavi planktona, vendar pa lahko živijo v simbiozi tudi znotraj drugih organizmov. Dinoflagelati so enocelični organizmi, med katerimi so nekatere vrste, ki s kemično reakcijo proizvajajo svetlobo – od tod izvira tudi njihovo ime "ognjene alge". Tako na primer eno od vrst teh enoceličnih organizmov, ki jih imenujemo "zooksanteli", najdemo v simbiozi pri morskih nevretenčarjih, pa tudi pri morskih spužvah, koralah in meduzah.

V vseh primerih je gostujoči organizem tisti, ki zaužije te enocelične organizme in jih vgradi v lastno tkivo. Ker jih pri tem ne poškoduje, saj niso prebavljivi, se lahko enocelični organizmi začnejo razmnoževati z mitozo. Njihova naloga je ustvarjati karbohidrate, s čimer svojemu gostitelju zagotavljajo hrano.

Nekateri gostitelji lahko preživijo tudi brez simbioze z omenjenimi enoceličnimi organizmi, vendar je večina organizmov popolnoma odvisnih od njih, kot so na primer koralne. V takšni simbiozi lahko koralna gradi koralne grebene veliko hitreje, saj se hrani pretežno z ogljikovimi hidrati svetlikajočih zooksantelov.

Lepoto pojava lahko občudujemo, če se potopimo v globine morja, kamor svetloba več ne seže. Takrat smo lahko priča "živi svetlobi" v modrih in zelenih ter rdečih odtenkih. 🐟

Pripravila: Jasna Presečki

VIRI:

- <https://www.sciencedaily.com/>
- <https://www.youtube.com/user/NationalGeographic>

OLJKA

Dolgoživo drevo, ki uspeva v suhih skalnatih tleh sredozemske pokrajine, je zaradi svoje trpežnosti in uporabnosti od nekdaj imelo velik praktični in sveti pomen. To "drevo življenja", kot ga imenujejo nekateri, nam daje hrano, olje, svetlobo, zdravilo, netivo in gradbeni material. Njegove veje so že od nekdaj krasile glave nevest, bojnih konjev in atletskih zmagovalcev. Z oljčnim oljem so mazili kralje, svete objekte za rituale in svete prostore. Svetloba oljčne svetilke je stoletja razsvetljevala domove.

Oljka je zelo hvaležna in trpežna rastlina, ki ji številne močne korenine omogočajo, da preživi v najtežjih pogojih, po hudi suši, uničujočih zmrzalih in požarih pa se celo obnovi in raste naprej.

Oljka zato predstavlja obnovo in nesmrtnost.

ČE ZA VINSKO TRTO VELJA IZREK, DA JE OBČUTLJIVA KOT LJUBICA – ČE JO ZANEMARIMO ZA KRATEK ČAS, NAM TEGA NE BO NIKOLI ODPUSTILA – JE OLJKA KOT MATI – LAHKO JO LETA IN LETA ZANEMARJAMO, PA NAS NE BO NIKOLI POZABILA.

ANTIKA

V stari Grčiji je bila oljka posvečena Ateni, boginji modrosti in bojevitosti. Starodavni mit, ki govori o izvoru imena mesta Atene, pripoveduje o prepiru med boginjo Ateno in bogom Pozejdom. Pozejdon kot bog morij in oceanov predstavlja vse preživeto, vse, kar smo že presegli in kar je skrito v "morju" naše podzavesti.

Težava je nastala pri izbiri botra za to novonastalo mesto. Ker se bogova nista mogla dogovoriti, sta odločitev prepustila tedanjemu kralju Kekropsu, ki se je temu neprijetnemu položaju izognil tako, da je

REKONSTRUKCIJA ZAHODNEGA TIMPANONA PARTENONA V ATENAH, KI UPODABLJA TEKMOVANJE MED ATENO IN POZEJDONOM.

breme odločitve prevail na ljudstvo. To se je odločilo, da bo postal zaščitnik mesta Aten tisti od bogov, ki bo mestu podaril boljše darilo.

Pozejdon je s svojim trizobom udaril po skali, iz katere je privrela slana voda, s čimer je hotel pokazati pomembnost morja za meščane. Po drugi različici mita naj bi ponudil konja, ki simbolizira hitrost in moč.

Atena pa je mestu darovala oljko kot simbol miru in napredka. Meščani so se tako odločili za Atenino darilo in njej v čast kot zaščitnici mesta zgradili tempelj Erehtejon, kjer so oljko hranili kot zaklad. Potomci te oljke naj bi še danes rasli na tamkajšnji Akropoli. Oljka je tako postala sveto drevo, posvečeno Ateni, njen posek pa je poleg umora veljal za najhujši zločin. Na starogrških olimpijskih igrah je amfora, napolnjena z oljčnim oljem, veljala za najprestižnejšo nagrado.

Spletali so tudi vence iz zimzelenih oljčnih vejic, ki so kronale zmagovalce. Za Atence je bila oljka simbol vitalnosti in neuničljivosti.

Pozneje so Rimljani nadaljevali grško tradicijo ter niso popačili pomena oljke in njenih plodov. Atena je tako svoje attribute posodila Minervi – rimski boginji ki jo lahko poistovetimo z Ateno.

KRŠČANSTVO IN JUDOVSTVO

Oljka je močno zasidrana tudi v krščanski simboliki, kjer velja za blagoslovljeno drevo. Oljčnemu olju pravijo "sveto olje", ki ga uporabljajo pri krstu, posvetitvah duhovnikov in maziljenju umirajočih. Eden bolj znanih običajev, ki se v krščanstvu izvajajo še danes, je cvetna nedelja – nedelja pred Veliko nočjo. Na ta dan se verniki z oljčnimi vejicami odpravijo v cerkev, blagoslovljene vejice pa zatikajo nad vhodna vrata, saj naj bi varovale hišo.

Ena najbolj poznanih svetopisemskih zgodb govori o velikem potopu, kjer naj bi umrli vsi ljudje razen Noeta in njegove družine. Noe je bil namreč izbran, da zgradi veliko ladjo za po par živali vsake vrste in za svojo družino, ki jih bo rešila pred veliko poplavo. In tako se je tudi zgodilo. Ko je neurje ponehalo, je Noe poslal golobico iskat kopno. Po nekaj dneh se je le ta vrnila z oljčno vejico v kljunu. To naj bi bila prispodoba miru in zaveze, ki jo je Bog sklenil z ljudmi.

Potop je odnesel vse izrojeno, preživelo je le seme najboljšega, ki je omogočilo prenovo vsega življenja in nov začetek.

ISLAM

Oljka z vrha Sinaja naj bi predstavljala imama, ki je hkrati os in vir svetlobe. To blagoslovljeno drevo povezujejo s svetlobo zaradi oljčnega olja, ki gori v svetilkah. Nekoč je to bilo edino poznano netivo za svetilke.

ZDRAVILSTVO

Oljčno olje se že od nekdaj uporablja za nego poškodovanih las in kože. Najpogosteje je dodano k različnim kremam za obraz, saj vsebuje vitamin E in polifenol, ki pripomoreta k počasnejšemu staranju kože, učinkuje pa tudi pri blaženju sončnih opeklin. Oljčno olje tudi zelo dobro vpliva na obtočila in prebavni trakt, saj vsebuje tako nasičene kot nenasičene maščobne kisline, vitamine A, E in D, fosfatide, pigmente in rastlinske voske. Sredozemska kuhinja, ki vsebuje od maščob večinoma oljčno olje, je med najbolj zdravimi na svetu.

SPOROČILO OLJKE

Oljka nam sporoča zgodbo o zmagi nad zlim in obnovi življenja. Ves čas poteka boj med dobrim in zlim, pri čemer je zlo vse, kar je izrojeno, kar neizbežno vodi k propadu, dobro pa vse to, kar je v skladu s kozmičnim ali božanskim redom. Del tega smo kot človeštvo spoznali, kadar pa se spozabimo in se v nemorali oddaljimo od naravnega reda, nam preti propad. Nadaljevanje življenja je možno le, če, kakor oljka, ohranimo globoke korenine, če črpamo v bogati zakladnici človeške dediščine. In vedno, kadar nam preti propad, se lahko vrnemo k tradiciji in z zdravimi elementi vzpostavimo novi naravni red.

Vsaka zmaga nad izrojenimi oblikami pomeni nov pridobljen kosček modrosti. In čeprav bitka prinese izgube, se življenje nadaljuje, po zunanji obliki od začetka, vendar čisto in bogatejše za novo izkušnjo. 🌿

Pripravila: Jerica Jerič

LITERATURA

- Chevalier, J. in Gheerbrant, A., 2006. Slovar simbolov - miti, sanje, liki, običaji, barve, števila. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Urednika Ronnberg, A. in Martin, K., 2010. The Book of Symbols: Reflections on Archetypal Images. Köln: Taschen GmbH.
- Torelli, N., 2000. Oljka (*Olea europaea* L.), oljkov les. Les (Ljubljana), letnik 52, številka 9, str. 286-289. Dostopno na: <https://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-DEACO2MC> (1.11.2017)
- <http://www.planet-lepote.com/oljka-zlato-drevo-mediterana-simbolika>
- <http://www.planet-lepote.com/oljka-zlato-drevo-mediterana>
- <https://siol.net/trendi/zdravo-zivljenje/cudezna-moc-oljk-in-njenih-sadezev-95475>
- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Oljka>

ARIADNINA NIT

Nekoč je živel kralj Minos, ki je vladal Kreti. Po njegovem sporu s Pozejdom je ta bog začaral Minosovo ženo, da se je zaljubila v bika. V tej zvezi se je rodil Minotaver, ki je imel človeško telo in bikovo glavo. Minos, ki se je Minotavra sramoval, je ukazal Dedalu, izjemnemu arhitektu in inženirju, naj zgradi labirint, v katerega bi zaprli to ljudožersko zver.

Potem ko so Atenci ubili Minosovega sina, je kralj zasedel Atene. Za kazen so morali Atenci plačevati visok davek ter vsako leto poslati na Kreto sedem mladeničev in sedem deviških deklet, da bi jih žrtvovali Minotavru.

Nekega leta se je skupini mladeničev za žrtvovanje prostovoljno priključil Tezej, ki je obljubil, da bo Minotavra ubil ter žrtvovanju mladeničev in mladenk naredil konec. Vanj se je takoj ob prihodu na Kreto zaljubila Minosova hči Ariadna, ki mu je v pomoč podarila meč, s katerim bi ubil pošast, in klobčič rdeče niti.

Naposled je napočil dan, ko so Atenci stopili v labirint. Tezej, ki je poslušal Ariadnina navodila, je privezal konec niti na vhodu v labirint, med potjo pa je klobčič odvijal in si tako označil pot, po kateri se je prebil do Minotavra. V spopadu mu ga je uspelo z mečem zadeti naravnost v srce in ga pokončati, nit pa ga je varno vodila nazaj proti izhodu iz labirinta.

Tezej predstavlja herojsko stran človeka, Minotaver pa živalsko naravo v nas. Labirint v opisanem mitu predstavlja našo psiho, skozi katero se moramo "prebiti" in osvetliti vsak njen kotiček, da bi pridobili modrost. Pot skozi labirint je pot notranjega boja z našimi temnimi in nezaveščenimi platmi. Te nezavedne sile v mitu simbolizira pošast Minotaver, s katerim se mora spopasti Tezej, notranji boj pa simbolizira meč, ki ga je Tezeju podarila Ariadna. Vendar meč ni dovolj. Potrebna je tudi nit Ljubezni,

ki Tezeju preprečuje, da bi se izgubil v labirintu svoje lastne psihe, in mu pomaga najti varno pot k izhodu.

Ariadnina nit tako predstavlja povezavo z božanskim, navdih, hrepenenje duha, ki osvetljuje korake na poti in herojevim naporom daje smisel ter mu omogoča izhod iz kaosa nižjih čustev, nezavedanja in fantazij. Brez vzvišene Ljubezni, brez stika s tistim, kar nas presega, noben boj – nobeno notranje delo ne privede do cilja.

Pojem Ariadnina nit v vsakodnevni uporabi pomeni rešilno sredstvo, tisto, kar nam bo omogočilo najti izhod iz težavnega položaja.

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec NOVEMBER 2017.

Dogodki potekajo v prostorih društva v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

ALI VEŠ ... KDO SI? ZAKAJ SI? KAM GREŠ?

Predavanje ob Unescovem Svetovnem dnevu filozofije

ČETRTEK, 16. NOVEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Vstop prost!

ALI VEŠ ... KDO SI? ZAKAJ SI? KAM GREŠ?

Predavanje ob Unescovem Svetovnem dnevu filozofije

ČETRTEK, 16. NOVEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop prost!

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

Ciklus predavanj

ČETRTEK, 16. NOVEMBER, OB 20:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Prvo predavanje: vstop prost!

KLASIČNA RETORIKA

Tečaj

PETEK, 24. NOVEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Cena tečaja: 50 €, 60 €

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

Ciklus predavanj

PONEDELJEK, 27. NOVEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Predstavitveno predavanje: vstop prost!

POZABLJENI POMEN PRAVLJIC

Predavanje

SREDA, 6. DECEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Vstop: 4 €

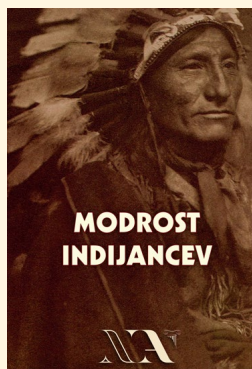
KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

Knjige in replike lahko kupite v prostorih društva.

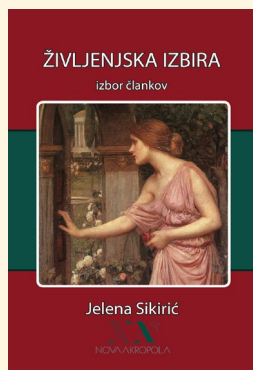
Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

NAŠE KNJIGE

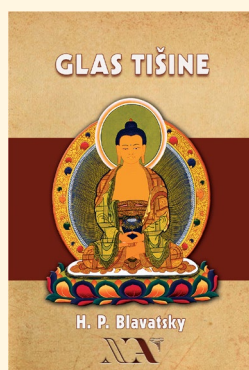
NOVOST:

FORMAT 130 x 205 mm
64 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 130 x 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

FORMAT 130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobj in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je skrbno izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

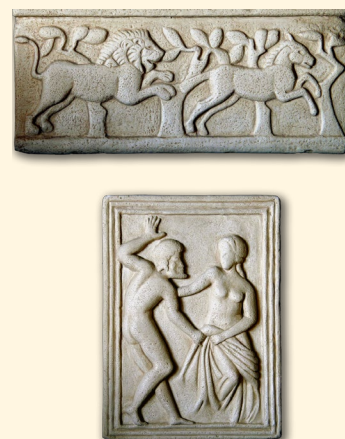
Grčija in Rim

Egipt

Slovenija

**PORAZ JE NOTRANJE STANJE.
NIHČE NI PORAŽEN,
DOKLER NE SPREJME PORAZA KOT RESNICO.**

BRUCE LEE

www.akropola.org